

תצפית חמניות

תצפית 1 – עומדים ומועדי זריעה בזן Sunrich Orange .

תצפית 2 – איקלום זנים חדשים

מבוא

כבכל שנה גם השנה קיבלנו מספר זני חמניות חדשים לבחינה בתחנת "יאיר". במרבית המקרים כמות הזרעים המסופקת הנה קטנה ומאפשרת ביצוע תצפית אחת או שתיים במהלך העונה. עם זאת ניתן בהחלט ללמוד דברים רבים לגבי איכות הזן הנבחן. ברור שתוצאות תצפית בודדת נכונות לאותו מועד שתילה ובאותם תנאי גידול לכן יש צורך לבחון פעמים נוספות במהלך העונה. קיימים בשוק זני מכלא באיכות מעולה אולם מרביתם טופחו בתנאים שאינם דומים לתנאי הארץ. הזן Sunrich גדל בקיץ בהולנד ומגיע לגודל ואיכות טובה מאוד. בתנאי הערבה הזן נבדק ונמצא כי הוא מושפע מאוד מאורך היום. בתנאי יום קצר או בתנאי חום קיצוני הצמח פורח נמוך. מאחר שקיימת דרישה רבה לזן זה ורמות המחירים גבוהות בד"כ בצענו השנה תצפיות של עומדים.

תצפית 1 :

ב- 17/12/98 נזרעו בתחנת "יאיר" בשטח פתוח זרעים של הזן חמנית Sunrich Orange ב- 4 עומדים : 100, 80, 60 ו- 40 זרעים למטר ערוגה. בנוסף, נזרע הזן בשלושה מועדים נוספים : 8/1/99, 16/1/99 ו- 15/2/99 בעומד של 80 למ"ר.

תצפית 2: זנים חדשים

זרעים של הזן אלכסנדרה התקבלו מחברת הזרעים גדרה ונזרעו בשני מועדים ב- 19/11/98 וב- 14/3/99. במקביל זרענו גם את הזן אורית כהשוואה. הזן Universul Sunbright של חברת Combifleur נזרע ב- 16/12/98 הזן F1 – 734 של חברת הזרעים גדרה נזרע ב- 19/11/98. הזנים נזרעו בש.פ. בתנאי יום טבעי.

תוצאות

טבלה 1: איפיון הזנים ע"פ גוון, איכות גיבעול, עלווה ותפרחת.

הזן	גוון	גיבעול	עלווה	תפרחת	הערות
אלכסנדרה	צהוב + פס חום מרכז חום	2	**	2 דורי פרחים לשוניים	הפרחים מתקפלים בקווצות
F1 734	צהוב, מרכז חום	3	***	2 דורי פרחים לשוניים קצרים, תפרחת גדולה	
Sunrich Orange	צהוב כהה, מרכז חום	3	*	1.5 דורי פרחים לשוניים, תפרחת קטנה	
Universal Sunbright	צהוב כתום, מרכז חום	1	*	תפרחת קטנה 1 דור פרחים לשוניים קצרים	התפרחת לא נפתחת פתיחה מלאה

1 – גבעול דק, 2 – גבעול בינוני, 3 – גבעול עבה
 * – עלווה צרה, ** – עלווה בינונית, *** – עלווה רחבה

טבלה 2: השפעת עומד הזריעה על מועד קטיף, יבול ואיכות חמניות Sunrich Orange

מועד זריעה 17/12/98				
עומד למ"ר	100	80	60	40
תחילת קטיף	19/2/99	17/2/99	17/2/99	17/2/99
סיום קטיף	7/3/99	7/3/99	4/3/99	14/3/99
יבול במ"ר	81	76	55	37
אורך גבעול ממוצע (ס"מ)	94.71	84.75	87.37	79.50
משקל גבעול ממוצע (גרם)	61.43	62.73	71.95	115.91
קוטר גבעול ממוצע (מ"מ)	9.69	9.81	10.63	12.67
* קוטר תפרחת ממוצע (מ"מ)	37.11	35.60	37.86	43.56

* קוטר התפרחת נמדד בתפרחת סגורה.

השפעת עומד הזריעה

מועד תחילת הקטיף וסיומו לא הושפעו מרמות צפיפות הזריעה. היבול למ"ר הושפע מעומד הזריעה. הורדת כמות הזרעים מ- 100 ל- 80 לא גרמה לירידה דומה ביבול. הפחתה במקרה זה היתה של כ- 6% ביבול וירידה לכמות של 60 זרעים למ"ר הפחיתה את היבול לעומת 100 זרעים בכ- 30%.

ככל שקטן מספר הזרעים שנזרעו למ"ר נתקבלו גבעולים קצרים יותר שבמקרה של הזן Sunrich Orange הדבר משמעותי. משקל הגבעולים, קוטר הגבעול וקוטר התפרחת עלו עם הירידה במספר הזרעים למ"ר בעיקר כאשר הורדנו את עומד הזריעה ל- 40 זרעים למ"ר.

טבלה 3: איכות ויבול זני חמניות שונים

F1 734	אורית	אורית	אלכסנדרה	אלכסנדרה	Universal Sunbright	
19/11/98	14/3/99	19/10/98	14/3/99	19/11/98	16/12/98	מועד זריעה
24/1/99	11/5/99	22/12/98	11/5/99	2/2/99	17/3/99	תחילת קטיף
15/2/99	21/5/99	31/12/98	21/5/99	14/3/99	9/4/99	סיום קטיף
29	72	41	78	38	79	יבול במ"ר
70.31	175.52	189.94	145	178.18	111.87	אורך גבעול ממוצע (ס"מ)
213.72	84.78	126.33	70.59	169.10	71.81	משקל גבעול ממוצע (גרם)
14.93	10.06	12.44	9.98	13.37	11.13	קוטר גבעול ממוצע (מ"מ)
59.69	46.60	49.58	45.39	57.34	30.30	קוטר תפרחת ממוצע (מ"מ)

סיכום

בתצפית עומדי זריעה בזן Sunrich רואים את השפעת עומד הזריעה על איכות גבעולי הפריחה, השפעה זו מוכרת בכל פרחי הקטיף. כאשר מצופפים את המזרע מקבלים תוספת יבול, התארכות גבעולי הקטיף וירידה במשקל בקוטר הגבעול והתפרחת. הזן Sunrich פורח מהר יחסית בתנאי יום טבעי בארץ בגלל אורך יום קצר יחסית וחום בתקופת הקיץ לכן הפרחים המתקבלים אינם מגיעים למימדים של האורית. יתכן כי גידול בתנאי יום ארוך יפתור חלקית את הבעיה. נראה כי עומד הזריעה אינו צריך לעלות על 60 זרעים למ"ר וזאת משום הפחת הגדול ועלות הזרעים. מבין הזנים החדשים שניבחנו נראה כי בתנאי ש"פ כדאי להמשיך את הבדיקה עם הזן אלכסנדרה, הזן צהוב עם פס חום, יחסית אחיד בגובה הגבעולים ובמראה התפרחת ומהיר ביחס לאורית. עם זאת יש מספר בעיות בגוון הפרחים ובמראה התפרחת. חשוב לבחון את הזן לאורך כל העונה ולעקוב בעיקר אחר מראה התפרחת בשדה ובחיי המדף באגרטל.